

Resultaten Energieprojecten, sep. 2012 – sep 2017.

Anne Elsen, Coördinator Energieprojecten, 29 sep 2017

1. In vogelvlucht

De gemeente Diemen heeft met diverse partners de afgelopen periode mooie resultaten bereikt en impulsen gegeven op het gebied van energiebesparing en duurzame energie en duurzaamheid in bredere zin. Vanaf het moment van de tijdelijke aanstelling van de Coördinator Energieprojecten in september 2012 is het accent bij de uitvoering van energiebeleid verschoven van informeren en kennisuitwisseling, naar het opzetten van samenwerking met burgers, bedrijven en organisaties met als doel concrete resultaten te bereiken. Met dit doel in het achterhoofd was het aan de Coördinator Energieprojecten te faciliteren bij de versnelling van duurzame ontwikkeling door aan te haken bij kansrijke initiatieven; door samen te werken met diverse partijen en door partijen met elkaar te verbinden.

Samen met partners zijn diverse initiatieven genomen en zijn tastbare resultaten geboekt en eerste impulsen gegeven. Zo zijn dankzij inkoopacties voor zonnepanelen en isolatie zo'n 300 opdrachten verstrekt om woningen te isoleren of van zonnepanelen (1.786 panelen) te voorzien. Er is een Regionaal Energieloket opgericht waar inwoners terecht kunnen voor vragen. Tien Diemenaren kregen een maatwerkadvis Nul op de Meter en gaan de eerste stappen zetten naar een woning die net zoveel energie opwekt als verbruikt. Rochdale gaat op 110 mutatiewoningen in Diemen en Zaandam zonnepanelen plaatsen in de periode 2017 en 2018. In onze eigen gebouwen en de openbare verlichting staat energiebesparing en duurzame energie inmiddels hoog in het vaandel waardoor we onze energiebesparing doelstelling halen. Kortom: er is van alles in beweging. Tegelijkertijd moet er nog veel meer gebeuren willen we als gemeente energieneutraal zijn in 2040.

Landelijk valt op te merken dat het tijt keert ten gunste van duurzame ontwikkeling. Nu is het moment om de bestaande initiatieven op te schalen. Waar de gemeente in de afgelopen jaren veelal zelf het

Foto 1: Plaatsing zonnepanelen na collectieve inkoopactie.

initiatief nam om verschillende doelgroepen te stimuleren stappen te zetten wil ze het actieve netwerk verder uitbreiden, krachten bundelen en een vliegwieleffect bereiken. Daartoe is op 17 mei 2017 een duurzaamheidscafé georganiseerd en snel daarna een initiatiefgroep Daarom Diemen Duurzaam opgericht. Deze initiatiefgroep bereidt nu een werkatelier voor waar de diverse belanghebbende partijen in Diemen samen een versnellingsagenda duurzaamheid gaan opstellen.

Een mooi moment om de tijdelijke functie van Coördinator Energieprojecten structureel in te bedden in de organisatie en onder te brengen bij de nieuwe full-time beleidsmedewerker milieu en duurzaamheid.

Hierna word de belangrijkste resultaten die door de Coördinator Energieprojecten samen met partners zijn bereikt op een rij gezet. Voor een volledig overzicht van alle milieu en duurzaamheidsactiviteiten wordt verwezen naar de milieunotitie 2017-2019.

2. Resultaten

2.1 Gemeentelijke gebouwen en openbare verlichting

De gemeente stelde zich voor haar gemeentelijke gebouwen en openbare verlichting voor de periode 2013-2017 als doel 15% (per jaar 3%) energie te besparen. Deze doelstelling wordt naar verwachting gehaald. In 2016 is bij de gemeentelijke gebouwen al sprake van 16,5% t.o.v. 2013 en bij de openbare verlichting van 13,4%.

De doelstelling om gemiddeld per jaar 2% van het energieverbruik van gemeentelijke gebouwen, dus in de periode 2014-2017 totaal 8%, duurzame energie op te wekken wordt niet gehaald. De opwekking komt naar verwachting uit op 3,4%. Een belangrijk deel hiervan is in 2015 al gerealiseerd met zonnepanelen of zonnefolie op de daken van de gemeentewerf, de Omval en gymzaal Diemen Noord. De komende jaren staan nog drie daken van de gemeentelijke gebouwen op het programma, waar zonnepanelen of zonnelaminaten worden aangebracht.

Foto 2: Interne
brainstorm Duurzaam
Doen.

✓ Door de directie is in 2013 een energiebeleidsverklaring ondertekend; Er is in 2014 en 2015 met medewerkers gebrainstormd over het verduurzamen van de gemeentelijke organisatie. Samen met het MT is een prioritering aangebracht. Dit resulteerde in 2014 een top 10 duurzaam doen met actiepunten. In 2015 kwamen er nog 2 bij. Mede als gevolg hiervan zijn de volgende maatregelen versneld getroffen: aanwezigheidsdetectie in toiletten; aanwezigheidsdetectie en LED verlichting in werkvertrekken op de 3^e verdieping (in 2017 uitvoering in alle kantoorruimten); nieuwe zonwering in het gemeentehuis voor een beter werkklimaat en de energiemonitoring is aangescherpt. Daarnaast is de afvalscheiding uitgebreid met de fracties plastic, metaal en drankenkartons en kartonnen drankbekers. Er is een duurzaam doen groep gestart op intercomm hiervan zijn tot nu toe 36 medewerkers lid geworden. De nieuwe beleidsmedewerker duurzaamheid gaat in 2017 samen met een trainee en een jurist van DUO+ een circulair inkopen training volgen georganiseerd door Pianoo. Stichting Rijk neemt hier ook aan deel. In totaal zijn 6 Duurzaam Doen acties uitgevoerd, aan 2 wordt nu gewerkt.

2.2 Duurzaamheidsprijs en Koploperkring Bedrijven

Foto 3: Koploperkring Duurzaam
MKB met in het midden wethouder
Maïta van der Mark.

✓ Samen met andere gemeenten uit de regio Amstelland & Meerlanden (A&M) is in 2013 samen met Fair Business een regionale duurzaamheidsprijs georganiseerd. Dit is gecombineerd met het werven van bedrijven voor de duurzame ondernemerskring. Het resulteerde in een prijsuitreiking (€ 1000,-) + bedrijfsbezoek door wethouders Ruud Grondel en Maïta van der Mark aan Scholte en De Vries-Estoppey (SV-E); een interview in het Diemer Nieuws met directeur Robin Scholte van SV-E; een RMO duurzaamheidsevent 'MKB gaat voor duurzaam' op de dag van de duurzaamheid 10 oktober, met uitreiking van een regionale duurzaamheidsprijs.

✓ Vijf Diemense bedrijven zijn in 2014, gedurende een jaar concreet aan de slag gegaan met het verder verduurzamen van hun

bedrijf. De bedrijven brachten onder begeleiding van adviesbureau DGMR in kaart waar kansen liggen (door middel van een duurzaam ondernemen scan en een milieubarometer), stelden een actiejaarplan Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) op en wisselden tussentijds ervaringen uit. De vijf deelnemende bedrijven waren: Prezco Printing Media, Monarch, Oostenrijk Touringcars, Jumbo Diemen-Zuid en Scholte & De Vries- Estoppey. De bedoeling was dat de kring later zou uitgroeien tot een groter netwerk van duurzame ondernemers. Helaas bleek hiervoor onvoldoende animo bij andere bedrijven. Veel bedrijven verkeerden in moeilijke tijden vanwege de crisis.

2.3 Duurzame gebiedsontwikkeling

- ✓ Er is in 2014 samen met adviesbureau IVAM-ER een interactieve workshop duurzaam Bergwijkpark georganiseerd voor ambtenaren betrokken bij de herontwikkeling van Bergwijkpark, de ontwikkelaar zelf en een aantal externe stakeholders zoals NUON en Zorginstituut Nederland. Doel was de dialoog op gang te brengen, aan de hand van het instrument Duurzaamheidsprestatie op Locatie, over de duurzame kwaliteit van het gebied. Het resultaat was een shortlist van vijf meest kansrijke duurzame maatregelen/initiatieven voor het gebied.
- ✓ Een van de vijf initiatieven waaraan in 2014 is gewerkt is het laten uitvoeren van een kosten baten analyse van stadsverwarming versus WKO door energieadviesbureau Merosh. Dit resulteerde in een afwegingskader op basis waarvan door ontwikkelaar Snippe Mans is besloten om te kiezen voor stadsverwarming.
- ✓ Daarnaast is in 2015 door Merosh voor Holland Park een marktconsultatie voorbereid. Doel was te inventariseren welke mogelijkheden er zijn vanuit de markt voor de grootschalige toepassing van zonnepanelen op de gebouwen in Holland Park. Centraal uitgangspunt hierbij is dat de projectontwikkelaar zo min mogelijk investeert en risico draagt, terwijl het dakoppervlak maximaal wordt benut. Holland Park bleek voor het referentiegebouw blok 21 te hebben gekozen voor het treffen van beperkte energiebesparende maatregelen en het maximaal benutten van het dak t.b.v. zonnepanelen om de EPC te halen. Daardoor bleek er weinig tot geen mogelijkheid om extra zonnepanelen te plaatsen.
- ✓ In 2016 is samen met Metabolic en BriQs een inspiratiesessie circulaire gebiedsontwikkeling voor ambtenaren georganiseerd om helder te maken hoe circulair ontwikkelen kan bijdragen aan de maatschappelijke opgave van de gemeente. Uit deze sessie kwamen de volgende kansen naar voren: 1. Werken aan een voorbeeldstellende casus om van te leren. Het parkgedeelte van Bergwijkpark, in eigendom van de gemeente, kwam als belangrijke optie naar voren; 2. Het verder ontwikkelen van een lange termijn begroting (Total Cost of Ownership), waarin naast de realisatiekosten ook de beheer- en exploitatiekosten mee worden genomen in de berekeningen van budgetten en kostenramingen. 3. Het hanteren van prestatie-indicatoren bij het selecteren van marktpartijen.
- ✓ In 2017 is in vervolg op de eerste inspiratie sessie een tweede inspiratiesessie duurzaam en

circulair Holland Park fase 2 georganiseerd met Thomas Rau en Copper 8. Dit keer was het doel het bestuur een uitspraak te laten doen over hun duurzame ambities voor het te ontwikkelen parkgedeelte van Holland Park, dat in eigendom is van de gemeente. Het voltallige college van B&W heeft zich uitgesproken voor een energiepositieve en klimaatpositieve wijk met circulair materiaalgebruik en opdracht gegeven om deze ambities te gaan uitwerken.

Foto 4: Interne inspiratiesessie duurzaam en circulair Holland Park, fase 2.

2.4 Acties zonnepanelen en isolatie voor particuliere woningeigenaren

Foto 5: Wethouder Ruud Grondel met eigenaresse van een geïsoleerde woning.

✓ De gemeente Diemen deed vijf keer mee aan de collectieve inkoop actie SamenZonneEnergie in NoordHolland (NH) in samenwerking met ICHoosr en zo'n 20 andere gemeenten. De gemeente zorgde voor doelgroepgerichte communicatie over de actie met een bewonersbrief aan zo'n 4000 particuliere woningeigenaren (incl. vve), publiciteit, flyers, info-avonden en het betrekken van Duurzaam Dorp Diemen om als ambassadeurs op te treden voor de actie.

Samen met Winst Uit Je Woning werden 3 keer collectieve inkoopacties georganiseerd, in 2014 en 2015 voor alleen isolatie (spouwmuur en vloerisolatie), voor 1520 eigenaren van eengezinswoning t/m 1978) en in 2016/17 zowel

voor isolatie als zonnepanelen voor 2.881 eengezinswoningen (excl vve). In totaal leiden de acties ertoe dat zo'n 300 opdrachten voor isolatie of het plaatsen van zonnepanelen (in totaal 1.786 panelen + 105 energiebesparende maatregelen) werden verstrekt en uitgevoerd. De collectieve inkoopacties 'Winst Uit Je Woning' hebben tot toename van het aantal subsidieaanvragen voor spouw- en vloerisolatie geleid van 19 gesubsidieerde maatregelen in 2013 tot gemiddeld 48 gesubsidieerde maatregelen in de 3 jaren erna.

Mogelijke spin off collectieve inkoop. Volgens ICHoosr geeft het aantal door de netbeheerder geregistreerde zonnepanelen aan dat in de deelnemende gemeenten ook buiten de groepsaankopen om het aantal zonnepanelen sterker is toegenomen dan bij niet deelnemende gemeenten. Naast de installaties via SamenZonneEnergie, zijn in deze gemeenten 40% meer zonnepanelen geïnstalleerd dan in omliggende gemeenten. Dit is voor Diemen niet in kaart gebracht.

2.5. Pilot Nul op de Meter woningen

Foto 6: Ondertekening intentieverklaring pilot Nul op de Meter.

Samen met de gemeente Haarlemmermeer, ingenieursbureau E-trias, het Energieloket en NMCX het Centrum voor Duurzaamheid in Haarlemmermeer, is in het kader van de Innovatieve aanpak Nul Op de Meter' van de VNG een voorstel ingediend om een pilot te starten in beide gemeenten. Dit voorstel is gehonoreerd met een financiële bijdrage van in totaal € 27.000,-. Doel van de pilot is een aanpak te ontwikkelen waarmee grote groepen woningeigenaren verleid worden tot het nemen van stappen naar een woning met een energierekening van (bijna) nul. Dit is een hoge

ambitie die nog niet eerder in Nederland is gerealiseerd, vandaar de financiële ondersteuning door de VNG voor de ontwikkeling van nieuwe manieren om dit te bereiken. Het doel van de eerste fase was een aanpak te testen en de eerste bewoners een eerste stap te laten zetten. In de tweede fase is het de bedoeling tot grotere aantallen deelnemers te komen. De aanpak bestond uit een informatiebijeenkomst, de werving daarvoor, een maatwerkadvies van €250,- en een stappenplan naar nul op de meter. In de pilot wordt getoetst of het mogelijk is om tot een standaard stappenplan te komen voor bepaalde typen woningen De VNG beloofde de A&M regio voor de eerste fase van deze pilot met een bedrag van €65.000,- voor verdere opschaling.

- ✓ In Diemen is met een groep bewoners bestaande uit o.a. leden van Duurzaam Dorp Diemen in een voorfase een bijeenkomst georganiseerd om hen mee te laten denken over de opzet van de pilot.
- ✓ In Diemen zijn 525 eigenaren van eensgezinswoningen uit het Centrum (Ruimzicht-Oost en -West en Centrum-West) en Diemen Noord (Buitenlust) met bouwjaar t/m 1975, benaderd om deel te nemen aan de actie en naar de informatiebijeenkomst te komen. Er kwamen 66 inwoners naar de informatiebijeenkomst. De huis-aan-huis werving door studenten heeft daar zeker aan bijgedragen. In totaal waren er in Diemen 10 aanmeldingen voor een maatwerkadvies. Het maatwerkadvies wordt door deelnemers positief beoordeeld als een rapport op basis waarvan ze keuzes kunnen maken. Alle 10 deelnemers zijn van plan 1 of meerdere stappen te zetten.
- ✓ Omdat het bouwbedrijf, vanwege enerzijds te weinig inkomsten en anderzijds de aantrekkelijke markt, is afgehaakt, moest worden gezocht naar andere manieren om de deelnemers goed te begeleiden bij het vinden van de juiste uitvoerende partijen. De 10 eerste deelnemers kunnen ofwel via de collectieve inkoopactie van Winst uit je Woning de eerste stappen zetten (isolatie of zonnepanelen) ofwel via het Regionale Energieloket worden doorverwezen naar geschikte uitvoerende partijen.
- ✓ Voor fase 2 is samenwerking gezocht met de voor de gemeente Diemen bekende partner Winst uit je Woning (WUJW). Door de collectieve inkoopacties te combineren met een aanbod nul op de meter wordt in de tweede fase een hogere deelname verwacht. Bovendien kan gebruik gemaakt worden van het klantvolgsysteem van WUJW waardoor woningeigenaren en uitvoerende partijen efficiënter bediend kunnen worden en met elkaar in verbinding kunnen worden gebracht.

2.6. Zonnepanelen op vastgoed Rochdale

Samen met Rochdale, zijn door Huur en Energie Consult van 11 mei 2015 – juli 2016 de mogelijkheden voor het plaatsen van zonnepanelen op eensgezinswoningen en appartementencomplexen (voor de collectieve meter) onderzocht (zowel vanuit strategie, onderhoudsplanning als dakpotentie). Het was de bedoeling een aanvraag te doen aan een externe investeerder om een aanbieding te doen voor het plaatsen van zonnepanelen. In verband met financiële beperkingen kon Rochdale niet zelf investeren.

De schouw is opgeleverd in augustus 2015. In de periode daarna zagen we diverse wisselingen in het project, zowel in betrokken personen bij Rochdale, juridische mogelijkheden van corporaties, financiële ruimte van woningcorporaties en subsidies. Als gevolg hiervan heeft Rochdale besloten geen externe investeerder te zoeken maar toch zelf te investeren in zonnepanelen. Voor eensgezinswoningen heeft de Raad van Bestuur van Rochdale ingestemd met een project om op 110 mutatiewoningen in Diemen en Zaandam zonnepanelen te plaatsen in de periode 2017 en 2018. Verder is voor een flat aan de Henry Dunantlaan de technische haalbaarheid voor het plaatsen van zonnepanelen onderzocht. Om te kunnen plaatsen heeft Rochdale van 70% van de bewoners toestemming nodig. Op 10 oktober a.s. is er een informatiebijeenkomst voor bewoners.

2.7 Samen Sneller Duurzaam

Foto 7: Oprichting initiatiefgroep Daarom Duurzaam Diemen.

Op initiatief van wethouder Ruud Grondel is gezocht naar de juiste procesvorm om de gemeenschap in Diemen te betrekken bij het verder versnellen van het duurzamer maken van Diemen. Samen met adviesbureau KaapZ is een duurzaamheidscafé voorbereid waaruit een initiatiefgroep Daarom Duurzaam Diemen is voortgekomen. De groep bestaat uit een mix van betrokken inwoners en ondernemers, vertegenwoordigers van (maatschappelijke) organisaties, professionals en beleidsadviseurs van de gemeente.

- ✓ Duurzaamheidscafé op 17 mei 2017, waaraan zo'n 40 Diemenaren uit alle geledingen deelnamen.
- ✓ Oprichting Initiatiefgroep Daarom Duurzaam Diemen op 28 juni 2017. Deze initiatiefgroep bereidt nu een werkatelier voor, waarin verschillende belanghebbenden partijen in Diemen samen een versnellingsagenda duurzaamheid gaan opstellen.

3. Wat is nog niet gelukt

Realisatie groot (collectief) zonnedak/ zonneweide

Het is nog niet gelukt om een zonnedak te realiseren maar er liggen wel duidelijke kansen. In het duurzaamheidscafé is dit als een van de speerpunten naar voren gekomen voor de versnellingsagenda.

Wat is al geprobeerd?

- ✓ In 2015/16 heeft de gemeente Diemen de haalbaarheid verkend van het plaatsen van zonnepanelen op 6 bedrijfsdaken. Er bleek een rendabele business case mogelijk met SDE (Subsidie Duurzame Energie), waarbij bedrijven zelf investeren dan wel hun dak verhuren aan een collectief van bewoners. Echter de hoge voorinvestering bleek een te hoge drempel en verhuren van het dak levert bedrijven te weinig op. Omdat bedrijven met een grootverbruik aansluiting een relatief lagere prijs betalen voor hun energieverbruik, is de terugverdientijd van de investering langer. Het ontbreekt aan een financiële incentive voor bedrijven om tot een investering over te gaan.
- ✓ -Er is in 2017 samenwerking gezocht met Energie coöperatie Zuiderlicht uit Amsterdam. Samen met hen is een aanbod opgesteld voor bedrijven om zonder investering zonnepanelen

Foto 8: informatie-avond zonnepanelen voor 5 vve's.

op hun dak te plaatsen en duurzame stroom af te nemen. Dit aanbod is verstuurd aan 5 bedrijven voor wie eerder al een business case was opgesteld, en daarnaast aan 2 andere bedrijven. Het aanbod bestaat uit: gratis aanvragen SDE subsidie door Zuiderlicht (gemeente betaalt Zuiderlicht hiervoor). Zuiderlicht verzorgt hele ontwikkelingsproces van realisatie van zonnepanelen voor €1.500, (waarvan gemeente €750,- cofinanciert). Energierekening van bedrijven blijft gelijk of wordt lager. Zuiderlicht financiert zonnepanelen met leningen van leden. Uiteindelijk bleek het feit dat bedrijven hun dak voor 20 jaar beschikbaar moeten stellen een te groot bezwaar voor het ene bedrijf dat zich had aangemeld.

- ✓ Voor VVE's is op 26 januari 2016 een informatiebijeenkomst over zonnepanelen georganiseerd, samen met Maarten Corpeleijn van

HuurenEnergie Consult. Tijdens deze infobijeenkomst is voor de aanwezige 3 VVE's uit de Tobias Asserlaan en voor 2 VVE's uit het Julianaplantsoen door Huur en Energie Consult in kaart gebracht wat de mogelijkheden zijn voor het plaatsen van zonnepanelen. Wat past er op het dak; collectief of individuele aansluiting; kosten en opbrengsten en te doorlopen actiepunten. Lastig bij vve's is de trage besluitvorming via de vereniging van eigenaren, die zo'n 2 keer per jaar vergadert en waar een bepaald percentage bewoners het eens moet zijn met beslissing.